

יום שישי ג' בשבט תשע"ה

שו"ת סיכום הדף היומי

מייל: n101@okmail.co.il פקס: 03-5709307 ניתן לקבל כל יום לתיבת מייל או לפקס.

נר שמואל

לע"נ ר' שמואל ב"ר יצחק זצ"ל

יבמות - קיא

1. שני אחיו נשואין שתי יתומות, קטנה וחרשת, מה הדין אם מת אחד מהם?
 מת בעלה של קטנה - חרשת יוצאה בגט - משום אחות זקוקתו, כיון שקנויה במקצת אינה יכולה להפקיע את זיקתה של הקטנה שספק קנויה לגמרי. וקטנה תמתין עד שתגדיל ותחלוץ.
 מת בעלה של חרשת - קטנה יוצאה בגט - משום אחות זקוקתו, שמא אינה קנויה כלל, ואינה מפקיעה את זיקת החרשת שקנויה במקצת. וחרשת אסורה לעולם, שמא הקטנה קנויה והיא אחות גרושתו, וכיון שאינה בת חליצה א"א להפקיע זיקתה.
 אם עבר היבם ובא על החרשת - נותן לה גט והותרה לשוק ממה נפשך אם קטנה קנויה ליבם, החרשת יוצאת מזיקתה משום אחות אשה, ואם אינה קנויה, הועיל שייבם את החרשת וכשנתן לה גט מותרת לשוק.
 מכאן מוכח כרב חסדא שחרשת 'קנויה ומשוירת' וקטנה ספק קנויה ספק אינה קנויה. כיון שאם נאמר להיפך, מדוע כשבא היבם על החרשת נותן לה גט והותרה, הרי זו ביאה פסולה ואינה פוטרת את היבמה מזיקה. ואין לומר שהברייתא כרבי נחמיה שביאה פסולה פוטרת מחליצה. כפי שמוכח להלן.
2. היה נשוי לקטנה ולחרשת ומת. בא יבם על הקטנה וחזר ובא על החרשת או שאח אחר בא על החרשת - נאסרו שתיהן עליו, כיצד מתירין אותן לשוק?
 חרשת יוצאת בגט ממה נפשך, אם קטנה קנויה הופקעה כבר זיקתה, ואם אינה קנויה ביאת החרשת כיבום גמור.
 וקטנה תמתין עד שתגדיל ותחלוץ כיון שגזרו חכמים שתחלוץ גם אם בא עליה תחילה, כדי שלא יטעו ויתירו אותה ללא חליצה גם במקרה שבא קודם על החרשת, והביאה שלאחריה בקטנה תחשב פסולה שאינה מפקיעה את הזיקה, ומוכח שאין הברייתא כר' נחמיה.
3. באלו אופנים שנינו שאחת שהתייבמה נפסלת משום ביאה של יבמה אחרת?
 א. מי שהיה נשוי לשתי יתומות קטנות ומת, ובא יבם על הראשונה וחזר ובא או אחיו על השנייה, לא פסל את הראשונה, ממה נפשך, אם קנינם קנין, הראשונה אשתו והשנייה בזנות, ואם שתיהן אינן קנויות הרי הם כנכריות, ומספק מקיים את הראשונה. וכן ב' חרשות.
 ב. קטנה וחרשת - בא יבם על הקטנה וחזר ובא הוא או אחיו על החרשת - פסל את הקטנה, כיון שגזרו חכמים שמא יבעול החרשת תחילה.
 בא יבם על החרשת וחזר ובא הוא או אחיו על הקטנה - פסל את החרשת, שמא יש לקטנה קנין גמור, והחרשת קנין משוייר.
 ג. פקחת וחרשת - בא יבם על הפקחת וחזר ובא הוא או אחיו על החרשת - לא פסל את הפקחת, אבל להיפך - פסל את החרשת.
 ד. גדולה וקטנה - בא יבם על הגדולה וחזר ובא הוא או אחיו על הקטנה - לא פסל את הגדולה.
 בא יבם על הקטנה וחזר ובא הוא או אחיו על הגדולה - פסל את הקטנה. ר' אלעזר אומר: מלמדין הקטנה שתמאן בו. והלכה כמותו.
4. יבם קטן שבא על יבמה קטנה - יגדלו זה עם זה, שיכול לגרשה רק כשיגדל. וכן אם בא על יבמה גדולה.
 האם משנתנו מתיישבת עם ר' מאיר שסובר שאסור לקטן לייבם?
 להו"א: מה שר"מ אסר היינו רק בגדולה לקטן וקטנה לגדול. כשלגבי הצד הגדול הוא ביאת איסור על הצד שימצא שהקטן אינו ראוי ליבום.
 אבל כששניהם שווים שאינם בני עונשים, לא אמר שאסור, כיון שאין ביד מצווין להפריש קטן ממעשה האסור לגדול.
 למסקנא: כיון שמשנתנו עוסקת אף בבא על גדולה ושנינו 'תגדלנו' ולא חוששים שכל ביאה שלהם היא של איסור, יש להעמיד משנתנו שאינה כר"מ.
5. כיצד מותר לקטן לייבם גדולה הרי אינו ראוי 'להקים שם לאחיו'?
 אביי: 'יבמה יבא עליה' - כל יבם. רבא: אין אפשרות שבשעת נפילה אסורה וכשיגדלו מותרת, כיון שכל יבמה שאינה ראויה בשעת נפילה, אסורה. ואין לומר שאכן כגון נאסרה לעולם כיון שנאמר כי ישבו אחים יחדיו, אפילו אם היה היבם בן יום אחד כשמת אחיו.
6. מתי כופין את היבם לחלוץ, ומתי 'מבקשים' מבלי לכפות?
 א. יבמה שיש בידה גט מן היבם ואמרה בתוך שלשים יום מזמן שנתייחדה עם היבם, לא נבעלת והוא טוען שבא עליה - כופין אותו שיחלוץ לה.
 ב. לאחר שלשים יום - הוא נאמן, אבל אין כופין כיון שבשלושים יום חזקה שבעל, ומ"מ היא החשיבתו כחתיכא דאיסורא ולכן מבקשין שיחלוץ.
 ג. בזמן שהוא מודה, אפילו לאחר שנים עשר חדש - כופין.
 ד. הנודרת הנאה מיבמה - בחיי בעלה: כופין שיחלוץ לה, לאחר מיתת בעלה: מבקשין. ואם ידוע שנתכוונה להפטר מיבום, אפי' בחיי בעלה מבקשין. לרבי יוחנן: משנתנו כרבי מאיר שעד שלושים יום מקבלים טענת בתולים להפסידה כתובתה, ומאמינים שעד עתה לא בא עליה.
 לרבה: משנתנו אף כר' יוסי, שמה שאמר רבי יוסי שבנתייחדה עמו נאמן רק מיד [ובלא נתייחדה - אף לאחר כמה שנים] היינו דווקא בארוסה שלבו גס בה, אבל אשת אחיו שמתבייש ממנה יתכן שימנע מלבעול עד שלושים יום.